

Riktlinje för oljeavskiljare

Antagen av bygg- och miljönämnden den 20 februari 2025

Dokumenttyp: Riktlinje
Diarienummer: BOM-2025-54
Giltighetstid: Tills vidare
Dokumentansvarig: Bygg- och miljöchef

Riktlinje för oljeavskiljare

Innehåll

Riktlinje för oljeavskiljare	1
1. Inledning.....	2
Avgränsning.....	2
Ansvar och krav	2
2. Verksamheter med behov av oljeavskiljare.....	3
Val av oljeavskiljning	3
3. Standard för oljeavskiljare	5
4. Anmälan vid installation eller byte.....	5
5. Egenkontroll.....	6
Tömning.....	6
Provtagning.....	6
Regelbunden kontroll.....	7
5-årskontroll.....	7
Avfall.....	7
Kemikalieanvändning.....	8
Mark som förorenats	8
6. Utsläppskrav.....	8

1. Inledning

Dessa riktlinjer är framtagna av bygg- och miljöenheten i Ragunda kommun. Riktlinjerna är i första hand avsedda som ett stöd för tjänstemän på bygg- och miljöenheten men kan även vara till nytta för verksamhetsutövare, projektörer, konsulter och fastighetsägare.

Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra vilka krav som gäller för oljeavskiljare i Ragunda kommun. Riktlinjerna ska också fungera vägledande vid tillsyn för att verksamheter som berörs ska få en enhetlig bedömning.

Oljeavskiljare ska finnas hos alla verksamheter där det finns risk för att olja kan nå spill- eller dagvatten och efterföljande sjö eller vattendrag. Utan oljeavskiljare kan oljan nå reningsverk samt sjöar och vattendrag och medföra skada för människor och miljö. Det är viktigt att minska mängden olja som tillförs det biologiska reningsystemet i reningsverken eftersom oljan skadar reningsprocessen. Olja och föroreningar som kommer ut i dagvattnet transporteras direkt till sjöar och vattendrag där de riskerar att skada djur- och växtliv samt dricksvattentäkter. Även små utsläpp kan orsaka skada. Installation av oljeavskiljare, eller en annan oljeavskiljande lösning, minskar verksamhetens negativa påverkan på miljön.

Avgränsning

Riktlinjerna gäller oljeavskiljare vid befintliga verksamheter samt vid nyinstallationer inom Ragunda kommun.

Fastigheter anslutna till det kommunala VA-nätet omfattas av Allmänna bestämmelser för användande av Ragunda kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA. I ABVA framgår bland annat vad som får och vad som inte får släppas ut till ledningsnätet. Dessa riktlinjer gäller parallellt med ABVA.

En oljeavskiljare är inte en komplett reningsanläggning, utan utgör endast ett steg i reningsprocessen. För många verksamheter kan ytterligare reningssteg behövas efter en oljeavskiljare. Riktlinjerna omfattar inte bestämmelser om andra reningssteg utöver oljeavskiljare.

Ansvar och krav

Enligt de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska verksamhetsutövare ha kunskap om verksamhetens påverkan på miljön och vidta nödvändiga skyddsåtgärder för att motverka en negativ miljöpåverkan. Detta innebär bland annat att en verksamhetsutövare måste installera en oljeavskiljare om en sådan behövs. Verksamhetsutövare med utsläpp till en oljeavskiljare måste försäkra sig

om att anläggningen är korrekt dimensionerad för verksamheten och att den kontrolleras och töms vid behov. Detta ska vid begäran kunna redovisas för bygg- och miljönheten.

Fastighetsägaren är ansvarig för kontakten mot VA- huvudmannen, som i Ragunda kommun är samhällsbyggnadsavdelningens VA-enhet. Den allmänna avloppsanläggningen är endast skyldig att ta emot avloppsvatten av hushållskaraktär och det åligger fastighetsägaren att vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla bestämmelserna i ABVA. Enligt ABVA är fastighetsägaren skyldig att anmäla en verksamhet som kan inverka på avloppsvattnets sammansättning till VA-huvudmannen.

2. Verksamheter med behov av oljeavskiljare

Oljeavskiljning krävs på fastigheter eller i lokaler där det finns risk för utsläpp av olja eller andra lätta vätskor till spill- eller dagvatten. Lokaler som saknar golvbrunnar och avlopp är undantagna från kravet på installation av oljeavskiljare.

Exempel på verksamheter som normalt behöver ha oljeavskiljare:

- bensin- och tankstationer
- fordonstvättar och gör-det-själv-hallar
- verkstäder med golvavlopp (motor- och servicehallar, måleri- och sprutlackeringshallar)
- parkeringshus och garage med golvavlopp
- olje- och kemikaliedepåer

Observera att andra typer av lokaler och verksamheter också kan omfattas av krav på installation av oljeavskiljare.

Mindre garage, maskinhallar och verkstäder utan spol- eller tvättmöjligheter bör i första hand utformas utan golvbrunn. En golvränna utan utlopp kan många gånger med fördel användas för att hantera smältvatten från fordon vintertid. Efter att vattnet har avdunstat kan då eventuella oljeläckage enkelt samlas upp och lämnas som farligt avfall.

Val av oljeavskiljning

Det är flera faktorer som är viktiga för att en oljeavskiljare ska fungera optimalt i en verksamhet. En oljeavskiljare separerar i huvudsak olja från vatten, men för att separera metaller eller andra miljöskadliga ämnen kan ytterligare reningssteg krävas. Krav på rening varierar således beroende på typ verksamhet samt var utgående vatten från oljeavskiljaren släpps ut. Är det en känslig recipient så krävs

ytterligare rening av både olja och andra miljöstörande ämnen innan vattnet släpps ut i miljön.

Exempel verksamheter:

Verksamhet	Kommentar	Anslutning
Fordonstvätt	Spolplatta utomhus ska vara försedd med tak. Plattan förhöjs eller invallas för att utestänga dagvatten från omkringliggande ytor. Behov av kompletterande reningssteg bör utredas.	Spillvattennät
Drivmedels-/spillplatta	Bör vara försedd med tak. Plattan förhöjs eller invallas för att utestänga dagvatten från omkringliggande ytor.	Dagvattennät
Verkstad	Bör i första hand utformas utan golvbrunn. En verkstad i anslutning till en fordonstvätt eller en drivmedelsplatta ska kopplas till en separat oljeavskiljare. (Förbrukad tvättvätska från detaljtvätt och spillolja samlas upp separat och omhändertas som farligt avfall. Får ej slås ut i avlopp.)	Spillvattennät
Golvavlopp i smörjgrop, under fordonslyft eller annan plats avsedd för reparation av fordon	Ska vara avloppslös eller ansluten till spilloljetank. Förbindelse till spill- eller dagvattennät får ej finnas.	Ingen anslutning
Lager med golvavlopp	Oljeavskiljare kan bli aktuell. Bedömning görs i det enskilda fallet.	Spillvattennät
Lager med kemiska produkter	Kemiska produkter förvaras invallade och utan avlopp.	Ingen anslutning
Garage med golvavlopp	Bör vid nybyggnation i första hand utformas utan golvbrunn.	Spillvattennät

Uppställningsplats, kör- och lastningsyta för tung trafik		Dagvattennät
---	--	--------------

I normalfallet ska oljeavskiljare som tar emot regnvatten kopplas till dagvattennätet medan en oljeavskiljare med uppsamlingsytor under tak ska kopplas till spillvattennätet.

3. Standard för oljeavskiljare

För oljeavskiljare finns det en europeisk standard som är antagen som svensk standard sedan 2003 genom SS-EN 858–1 och 852–2. Den första delen beskriver principer för produktutformning, provning, märkning och kvalitetskontroll, och den andra delen ger information om installation, drift och underhåll.

Standarden omfattar två klasser av oljeavskiljare, klass 1 och 2.

Klass 1-avskiljare är utrustade med koalescensfilter eller lameller vilket underlättar avskiljningen av olja. En klass 1-avskiljare är testad för att klara en resthalt av olja i utgående vatten om högst 5 mg/liter, i verkligheten kan dock halterna vara betydligt högre. En klass 2-avskiljare är av så kallad gravimetrisk typ, dessa saknar filter och förutsätter bland annat att vattenströmningen genom oljeavskiljaren är lugn för att oljan ska kunna avskiljas. En klass 2-avskiljare är testad för att klara en resthalt av olja i utgående vatten om högst 100 mg/liter, i verkligheten kan dock halterna vara betydligt högre.

Vid nyinstallation ska oljeavskiljare uppfylla standardens krav på funktion och dimensionering. För de allra flesta verksamheter krävs en klass 1-avskiljare. En klass 2-avskiljare får endast installeras om verksamheten har låga flöden av avloppsvatten och där emulgerad olja inte kan förekomma.

4. Anmälan vid installation eller byte

Den som planerar att starta en verksamhet eller ändra en befintlig verksamhet på ett sådant sätt att det kan påverka utsläppet till det kommunala spill- eller dagvattennätet, antingen inom byggnaden eller på fastigheten, ska meddela detta till kommunens VA-enhet.

Installation av oljeavskiljare är anmälningspliktigt enligt plan- och bygglagen. En anmälan ska göras när man installerar eller väsentligt ändrar en befintligt vatten- eller avloppsanläggning. Om man samtidigt gör något som kräver bygglov behövs ingen separat anmälan, åtgärderna som kräver anmälan tas då upp i bygglovsansökan.

Enligt miljöbalken krävs det ett tillstånd för att inrätta en enskild avloppsanläggning för spillvatten från en oljeavskiljare, eller en anmälan för att koppla en oljeavskiljare till en befintlig enskild avloppsanläggning. Detta är aktuellt i de fall det finns behov av ytterligare reningssteg efter oljeavskiljaren, och fastigheten eller lokalen inte har tillgång till det kommunala spillvattennätet.

Om en verksamhet är anmälnings- eller tillståndspliktig enligt miljöbalken kan även byte eller nyinstallation av oljeavskiljare vara anmälningspliktigt enligt miljöbalken.

En anmälan enligt plan- och bygglagen eller miljöbalken görs till bygg- och miljöenheten. Kontakta gärna bygg- och miljöenheten för mer information.

5. Egenkontroll

Egenkontroll innebär att den som är ansvarig för en verksamhet ska genomföra systematiska kontroller av sin verksamhet, så att den inte orsakar skada på människa eller miljö. Kontroller och journaler ska kunna visas upp för bygg- och miljöenheten eller VA-huvudmannen på begäran. En oljeavskiljare ska tömmas regelbundet, kontrolleras minst var sjätte månad och besiktas var femte år. Kraven på underhåll och kontroll av oljeavskiljarens funktion gäller oavsett om oljeavskiljaren är tillverkad enligt svensk standard eller inte.

Tömning

Oljeavskiljare bör tömmas minst en gång per år eller så ofta att den alltid uppfyller avsedd funktion. Oljeavskiljare ska senast tömmas när 50 % av maximal slamnivå är uppnådd och/eller 80 % av maximal oljenivå är uppnådd. Slam och olja från oljeavskiljaren ska hanteras som farligt avfall.

Provtagning

Oljeavskiljarens reningsfunktion bör kontrolleras genom provtagning av utgående vatten. Provtagning ska ske när du som verksamhetsutövare, eller tillsynsmyndigheten, bedömer att det föreligger behov. För att provtagningen ska bli representativ är det viktigt att det finns ett flöde genom oljeavskiljaren. I de fall ett kontinuerligt flöde saknas ska du i stället kunna visa att oljeavskiljaren är rätt dimensionerad och att du sköter den på rätt sätt.

Nya oljeavskiljare ska utrustas med provtagningsmöjlighet till exempel provtagningsbrunn. Provtagning ska ske tidigast en månad efter tömning eftersom provet annars kan bli missvisande. Vilka parametrar som ska ingå i en provtagning beror på typ av verksamhet och var vattnet släpps ut.

Regelbunden kontroll

Kontroll av oljeavskiljaren ska utföras minst var sjätte månad. Kontrollen ska utföras fackmannamässigt och innehålla följande punkter:

- kontroll av slam- och oljelagrets tjocklek
- funktionskontroll av larm, både sensorn i oljeavskiljaren och larmenheten.
- kontroll av filter, samt rengöring eller utbyte vid behov.
- kontroll av avstängningsventilen
- rengöring av provtagningsbrunn
- kontroll av vattennivåer.

För oljeavskiljare installerade innan SS-EN-858, och saknar nivåalarm, ska slam- och oljenivåer mätas manuellt. Rutin för mätning ska kunna visas vid tillsyn.

5-årskontroll

Oljeavskiljare enligt standarden, SS-EN 858, ska genomgå en mer omfattande besiktning vart femte år. Besiktningen ska utföras av en sakkunnig som genomgått utbildning. Intyg på genomförd utbildning ska kunna visas upp.

Vid besiktningen ska oljeavskiljaren tömmas helt och följande kontrolleras:

- Ingående komponenters täthet
- Att tanken är hel och tät (eventuell sprickbildning och andra skador)
- Kontroll av eventuell invändig ytbehandling
- Kontroll av inbyggda delar, rör och liknande, avseende fastsättning och funktion
- Kontroll av elektriska komponenter och larm
- Kontroll av inställning för automatisk avstängningsenhet

Resultatet av besiktningen ska dokumenteras och journaler ska kunna visas upp vid tillsyn. Eventuella avvikelser ska kommenteras och åtgärd framgå av journalen.

Även äldre oljeavskiljare som inte uppfyller kraven i standarden bör kontrolleras vart femte år. I de fallen följer kontrollen standarden där den är tillämplig.

Avfall

Avfall som uppkommer från slam- och oljeavskiljare samt tillhörande sandfång ska hanteras som farligt avfall. Detta innebär att tömning och transport endast får utföras av transportör som har giltigt tillstånd. Den som lämnar ifrån sig avfall ska kontrollera att transportören och mottagaren har tillstånd. Vid varje transport av farligt avfall ska ett transportdokument upprättas. För varje slag av farligt avfall ska anteckningar föras om mängd avfall som uppkommer årligen och vart avfallet transporteras. Anteckningarna ska sparas i minst tre år. Spillolja, tvättvatten från

golvtvättmaskiner, motor- och maskindelstvätt och liknande är farligt avfall och ska samlas upp och lämnas till godkända behandlingsföretag. Farligt avfall får inte hållas i avloppet även om det finns en oljeavskiljare. Oljespill ska tas upp med absorbent och spillolja samlas ihop i godkänd förvaring för att skickas som farligt avfall.

Från den 1 november 2020 ska allt farligt avfall från verksamheter rapporteras till avfallsregistret hos naturvårdsverket.

Kemikalieanvändning

Tvätt- och rengöringsmedel samt andra kemikalier kan störa en oljeavskiljares funktion. Skurvatten ska inte tömmas i en golvbrunn kopplad till en oljeavskiljare. Verksamheter med olika processer och/eller kemikalier ska inte dela oljeavskiljare. Tänk på placering av kemikalier i lokalen, det kan krävas invallning av dessa.

Mark som förorenats

Äldre oljeavskiljare är ofta otäta och kan på så vis sprida föroreningar till omgivande mark. Detta gäller särskilt de som är uppbyggda av betongringar, där in- och utläckage sker i skarvarna mellan ringarna. Vid uppgrävning av en gammal oljeavskiljare ska man därför vara uppmärksam på avvikande lukt och/eller avvikande färgskiftningar i marken. Om en förorening upptäcks ska bygg- och miljöenheten alltid underrättas. Ansvaret för att sanera marken ligger hos verksamhetsutövaren, eller i vissa fall hos fastighetsägaren.

6. Utsläppskrav

I Ragunda kommun gäller följande utsläppskrav för oljeavskiljare i drift:

- Oljeavskiljare för spillvatten ska klara ett maximalt utsläpp om 50 mg olja (mätt som oljeindex) per liter.
- Oljeavskiljare för yt- och dagvatten ska klara ett maximalt utsläpp om 5 mg olja (mätt som oljeindex) per liter.